

Barlangi gerinces őslénytani ásatások és gyűjtések 1981-ben

Dr. Kordos László

Aggteleki-karszt

Esztramos - Andrási-barlang

Az Esztramos-hegyen nyíló Andrási-barlangban a Miskolci Herman Ottó Múzeum Simán Katalin régész vezetésével 1981-ben próbaásatást végzett. Az I. humusz jelű rétegből az ásató aprógerinces csontokat juttatott el a Földtani Intézetbe /Gy.sz. 1981/34./, amelyek az alábbi taxonokból álltak:

Bufo bufo - varangy
Pelobates fuscus - ásóbéka
Aves indet. - madár
Talpa europaea - vakond
Cricetus cricetus - hörcsög
Glis glis - nagypele
Arvicola terrestris - vízi pocok
Microtus sp. - pocokfaj
Apodemus sp. - egérfaj
Meles meles - borz
Lepus europaeus - mezei nyul

A leletek, mint azt rétegtani helyzetük is jelezte, fiatal holocén korúak.

Baradla-barlang

Az 1981. évi barlangjárat és tófenék tisztításakor az aggteleki bányatárón át felszínre hozott iszapból emberi sípcsonttöredék /Homo sapiens/ és marhaféle foga /Bos sp./ került bejelentésre.

Bükk-hegység

Kőlyuk I. sz.

A bükki Kőlyuk I.-ből 1981. június 21-én Majoros Zsuzsanna az alábbi csontmaradványokat gyűjtötte:

1. Emberi koponyadarab /Homo sapiens/. Nem fosszilis embertől származik, valószínűleg neolitikumi vagy vaskori.
2. K-i középső szükülettől NY-ra Homo sapiens metszőfog.
3. Csontok a koponyadarab körül. Ursus spelaeus /barlangi medve/, Lepus sp. /nyul/, valamint fiatal egyéntől származó emberi keresztcsont töredéke és ujjperce. Nem valószínű, hogy az emberi leletek és a barlangi medve csontok azonos rétegből kerültek volna ki.
4. Szükülettől kb. 2,5-3,0 m-re NY-ra barlangi medve /Ursus spelaeus/ csontja.
5. Egyéb csontok, barlangi medve /Ursus spelaeus/ és nyest vagy nyuszt /Martes sp./.

Lénárt L. mintái

1981-ben Lénárt L. 11 db kisebb aprógerinces csontmintát juttatott el a Földtani Intézetbe, amelyek lelőhelyét kódszámokkal jelezte. A recens és holocén minták fajösszetételére ezért itt külön nem térünk ki, az adatokat a gyűjtőnek közvetlenül áadtuk.

Bibor-barlang

Majeros Zsuzsanna 1981. január 11-én az akkori végponton, a bejáratától kb. 5 m-re, a kanyar végén, a szálkő szűkület feletti részéről, az eredeti felszín alatt kb. 1 m mélységből pleisztocén megtartási állapotú vakond /*Talpa europaea*/ és pocok /*Microtus sp.*/ csontokat gyűjtött.

Ugyanebből a rétegből 1981. február 3-án újabb mikrogerinces osontmaradványokat gyűjtöttek, amelyek faunisztikailag és rétegtanilag újat nem mondtak. A felette lévő rétegből származó néhány nagyemlős csonttöredék mellett mezei pocok /*Microtus arvalis*/, vízi pocok /*Arvicola sp.*/ és földi pocok /*Myodes glareolus*/ csontjai voltak. Utóbbiak megtartási állapota is pleisztocén rétegek jelenlétére enged következtetni.

Dudai-hegység

Bátori-barlang

Kraus S. 1981-ben több iszapolással nyert aprógerinces csontot juttatott el a Földtani Intézetbe a Bátori-barlang különböző pontjairól.

1. BÁT. 2. Ophidia indet. - kígyó
2. BÁT. 2/a Pelés-ág alja
Ophidia indet. - kígyó
Talpa minor /?/ - kihalt vakondfaj /?/
3. DÁT 3. Huzatos-ág felső része
Ophidia indet. - kígyó

A vöröses színű agyagból iszapolt minták állaga, s különösen a kisméretű vakond jelenléte miatt idősebb pleisztocén kitöltés valószínűsíthető. További vizsgálata indokolt.

Ferenc-hegyi-barlang

Kraus S. gyűjtött a barlang több pontján:

1. F-11. Apodemus sp. - egérféle
2. F-12., Hanni-terem, a létra melletti kis fülkéből
Ophidia indet. - kígyó
Rodentia indet. - rágcsáló
3. F-14. Zebrina detrita és Clausiliidae indet. osigák

Pilis-hegység

Zöld-barlang

1981 januárjában Solt P. és Kordos L. a barlang felszínét adó humuszos kitöltésből nagyobb mennyiségű földmintát vett, amely gerinces faunájának feldolgozása még nem fejeződött be.

Gerecse-hegység

Bajót

1981 tavaszán Juhász M. a tatabányai Vértes László barlangkutató csoport vezetője felső-pleisztocén kori csonttöredékeket juttatott el a Földtani Intézetbe az egyik bajóti üregből:

- Ursus spelaeus - barlangi medve
- Lepus cf. timidus - sarki nyul
- cf. Rangifer tarandus - rén
- Capra sp. - kecske

Pisznice-barlang

Juhász M. 1981-ben számos alkalommal, különböző pontokról gyűjtött csontmaradványokat jelzett.

1. Barlang előtere /Gy.sz. 1981/14./.
  - Aves indet. - madár
  - Rhinolophus hipposideros - kis patkósorru denevér
  - Meles meles - borz
  - Cervus elaphus - szarvas
  - Ovis seu Capra - juh vagy kecske
2. Palota-ág első szakasza, "Denevértemető" /Gy.sz.: 1981/15./.
  - Rana sp. - zöld bőka faj
  - Rhinolophus hipposideros - kis patkósorru denevér
  - Rhinolophus euryale - kereknyergű denevér
  - Miniopterus schreibersii - hosszuszárnyu denevér
3. II. szint, NY-i mellékág beugrója /Gy.sz.: 1981/16./.
  - Aves indet. - madár
  - Lepus sp. - nyul
  - Bos sp. - marhaféle
  - Ovis aries - juh
4. Palota-ág, Tizek-terme /Gy.sz.: 1981/17./.
  - Vulpes vulpes - róka
5. Palota-ág /Gy.sz.: 1981/19./.
  - Capreolus capreolus - őz
6. Bejárati-terem /Gy.sz.: 1981/20./.
  - Chiroptera indet. - denevér
  - Aves div. sp. indet. - madárfajok
  - Meles meles - borz
  - Vulpes vulpes - róka
  - Martes sp. - nyest vagy nyuszt
  - Canis lupus - farkas
  - Felis silvestris - vadmacska
  - Homo sapiens - ember
  - Lepus europaeus - mezei nyul
  - Equus caballus - ló
  - Sus scrofa - sertés
  - Bos sp. - marhaféle
  - Capreolus capreolus - őz
  - Cervus elaphus - szarvas
  - Ovis seu Capra - juh vagy kecske
7. Új szakasz felszine /Gy.sz.: 1981/9./.
  - Capreolus capreolus - őz /rágott/
8. I. szinti /alsó/ járat /Gy.sz.: 1981/21./.
  - Bufo sp. - varangy
  - Lacerta indet. - gyík
  - Aves indet. - madár
  - Rhinolophus hipposideros - kis patkósorru denevér
  - Myotis myotis - közönséges denevér
  - Myotis dasycneme - tavi denevér
  - Spalax sp. - földi kutya

Lepus europaeus - mezei nyul
Meles meles - borz
Vulpes vulpes - róka
Equus caballus - ló
Bos sp. - marhaféle
Sus scrofa - sertés
Ovis seu Capra - juh vagy kecske

9. Fő-ág átjáróból /Gy.sz.: 1981/25./.

Aves indet - madár
Lepus europaeus - mezei nyul
Meles meles - borz
Vulpes vulpes - róka
Bos sp. - marhaféle

10. Létra alatti beugró /Gy.sz.: 1981/26./.

Aves indet. - madár
Bos sp. - marhaféle

Törekvés-barlang alatti üreg

Lendvay Á. gyűjtéseként, 10-20 cm mélységből az alábbi holocén kori leletek kerültek elő /Gy.sz.: 1981/23./.

Aves div. sp. indet. - madárfajok
Glis glis - nagypele
Cricetus cricetus - hörcsög
Lepus europaeus - mezei nyul
Vulpes vulpes - róka

Ferenc-házi II. sz. víznyelő

A víznyelő bontása során 0,6-1,0 m mélységből, az eredeti termőtalajból Lendvay Á. egy ugyanazon állathoz tartozó sertés /sus scrofa/ csontjait gyűjtötte. Ugyaninnen, 1,4-3,4 m mélységből, mosott kövek között marhaféle csontjait találták /Gy.sz.: 1981/24./.

Arany-lyuk

A barlang végpontjáról Horváth Árpád a következő állatok csontjait gyűjtötte 1979-ben /Gy.sz.: 1981/1./.

Bufo bufo - barna varangy
Cricetus cricetus - hörcsög

Pisztolv-barlang

Lendvay Á. 1981-ben juttatta el azokat a leleteket a Földtani Intézetbe, amelyeket még 1974-ben, ill. 1978-ban gyűjtött.

1. Bejárattól 6 méterre, 0,6 m mélyen
középkori cseréptöredékek
2. Az eredeti felszíntől 30 cm mélyen, a bejárattól 4 m-re
Zebrina detrita - zebracsiga
Cricetus cricetus - hörcsög
Aves indet. - madár
Lepus europaeus - mezei nyul
Sus scrofa - sertés
Bos sp. - marhaféle
Ovis seu Capra - juh vagy kecske

Hosszu-vontatói-viznyelőbarlang

A Vértess László barlangkutató csoport 1981 júliusában 10-14 m mélységben, humuszos kőtörmelék közül nagymennyiségű csontmaradványt gyűjtött /Gy.sz.: 1981/33./.

Canis sp. - kutya

Felis silvestris - macska

Capreolus capreolus - őz

Bos sp. - marha

Ovis seu Capra - juh vagy kecske

1981-ben dr. Jánossy Dénes folytatta a villányi Semsich-hegy 2. sz. lelőhelyének ásatását. Dr. Fűkőh Levente /Dobó István Vármúzeum, Eger/ pedig a bükkü Csunya-völgy két kis üregét ásta meg.